

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет/інститут історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра етнології і археології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Пам'ятки духовної культури Українських Карпат

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма Етнологія

Спеціальність В9 Історія та археологія

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 6 від "11" грудня 2025 р.

м. Івано-Франківськ - 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Памятки духовної культури Українських Карпат
Викладач (-і)	Кугутяк Микола Васильович, д.і.н., проф.
Контактний телефон викладача	(0342) 59-61-87
Е-mail викладача	mykola.kuhutiak@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний Вибірковий
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 12 годин лекцій, 18 годин семінарських занять, 60 годин самостійна робота
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Консультації щочетверга після занять з 15.00 до 16.00 в 618.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>«Памятки духовної культури Українських Карпат» є вибіркоким курсом, передбаченим навчальним планом для здобуття освітнього рівня магістр історії та археології за освітньою програмою «Етнологія». Курс зорієнтований на застосування здобувачами отриманих знань, умінь і навичок у майбутній професійній діяльності.</p> <p>Предмет курсу розкриває проблему пам'яток духовної культури в Карпатському регіоні за результатами багаторічних досліджень скельних комплексів. Було відкрито унікальні стародавні сакральні пам'ятки загальнонаціонального і європейського значення епохи неоліту-єнеоліту. Виявлено комплекси невідомих досі антропо- і зооморфних наскельних образів, знаків і символів, які відображають особливості світогляду стародавнього населення Українських Карпат, зокрема космогонічні й теогонічні уявлення, а також структуру міфологічного простору.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою навчальної дисципліни «Памятки духовної культури Українських Карпат» є ознайомлення студентів із головними пам'ятками духовної культури, їх характеристиками світогляду.</p> <p>Навиками збору, обробки, аналізу та систематизації інформації у сфері теорії та історії;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Навиками сприйняття та аналізу текстів, прийомами ведення дискусії та полеміки, навиками публічного мовлення • Навиками критичного аналізу та оцінки сучасних наукових досягнень та результатів діяльності щодо вирішення дослідницьких та практичних завдань, зокрема в міждисциплінарних сферах. 	

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність працювати автономно.

ЗК03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК05. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК06. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК07. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Фахові компетентності:

- СК07 Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах фахової передвищої та вищої освіти, наукових установа
- СК09. Здатність використовувати сучасні цифрові інструменти і технології для проведення досліджень та професійної діяльності у сфері історії, археології та етнології.
- СК10. Усвідомлення принципів академічної доброчесності та норм професійної етики
- СК11. Здатність планувати і виконувати наукові дослідження в галузі історії, археології та етнології.
- СК12. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.

Програмні результати навчання

- ПР04. Застосовувати у професійній діяльності у сфері історії, археології та етнології сучасні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження і оброблення інформації, у тому числі для виконання наукових досліджень і реалізації освітніх та інноваційних проєктів.
- ПР07. Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань історії та/або археології до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.
- ПР09. Здійснювати викладацьку діяльність у закладах вищої освіти на основі сучасних освітніх технологій, а також принципів і практик європейських країн.
- Освітньо-наукова програма :
- ПР10. Узагальнювати результати власних наукових досліджень і презентувати їх у доповідях, публікаціях державною та іноземною мовами із дотриманням принципів академічної доброчесності та професійної етики.
- ПР11. Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.
- ПР12. Вміти акумулювати та поширювати кращий досвід професійної діяльності, інтегрувати досягнення інших наук для вирішення актуальних проблем історії та археології.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий	
2-й семестр	032 «Історія та археологія» ОП Етнологія	1-й курс	вибірковий	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема	кількість год.			
	лекції	семінари	самост. роб	
Тема 1. Вступ до курсу «Памятки духовної культури Українських Карпат»	2	2	10	
Тема 2. У пошуках індоєвропейської прабатьківщини.	2	2	10	
Тема 3. Відкриття забутої сакральної спадщини	2	2	10	
Тема 4. Кургани Прикарпаття: могили, святилища, ритуальні комплекси	2	4	10	
Тема 5. Городища – святилища Прикарпаття	2	4	10	
Тема 6. Монастирські обителі Прикарпаття.	2	4	10	
	ЗАГ:	12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Семестровий контроль рівня знань та успішності студентів відбувається у формі заліку. Підсумкова оцінка (максимум 100 балів) визначається як сума балів за поточний контроль знань (максимум 100 балів).</p> <p>Підсумковий бал за поточний контроль знань складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 50 балів), балу за контрольну тестову роботу (максимально 20 балів) і балу за індивідуальну роботу (максимально 30 балів) та в сукупності становить максимум 100 балів.</p>			
Вимоги до письмової роботи	<p>Написання тестової контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо студент не написав контрольну роботу, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються з даної дисципліни.</p> <p>Контрольна робота включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 20 тестових питань (по 1 балу за кожне питання). 			
Семінарські заняття	<p>У ході поточного контролю здійснюється усне та письмове опитування з тем, передбачених для семінарських занять. Також здійснюється контроль самостійної роботи відповідно до визначеної тематики.</p> <p>Оцінювання знань та науково-пошукової роботи студентів на семінарських заняттях проводиться за 5-ти бальною шкалою.</p> <p>На семінарському занятті діє такий принцип оцінювання: «5» балів – знання студента відмінні. Студент глибоко, ґрунтовно в деталях володіє теоретичними</p>			

	<p>знаннями, використовує необхідну джерельну базу, інтернет ресурси. Відмінно оперує основними термінами і поняттями; виявляє спільні і відмінні риси в теоретико-методологічних підходах українських і зарубіжних дослідників етнології, знає методологію наукового дослідження; аналізує, співставляє та узагальнює матеріал. Вміє порівняти різні явища і процеси, дати вичерпний аналіз проблеми, володіє понятійно-категоріальним апаратом дисципліни. На високому рівні вміє використовувати сучасні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження і оброблення інформації. Вміє проводити наукові дослідження та аналізувати їхні результати.</p> <p>«4» бали – знання студента добрі.</p> <p>Студент володіє теоретичними знаннями з курсу, використовує необхідну джерельну базу, інтернет ресурси. Добре оперує основними термінами і поняттями; виявляє спільні і відмінні риси в теоретико-методологічних підходах українських і зарубіжних дослідників етнології; знає методологію наукового дослідження; аналізує, співставляє та узагальнює матеріал. Вміє порівняти різні явища і процеси, дати вичерпний аналіз проблеми, володіє понятійно-категоріальним апаратом дисципліни. Вміє використовувати сучасні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження і оброблення інформації, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу. У деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності.</p> <p>«3» бали – знання студента задовільні.</p> <p>Студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але не здатен(на) повною мірою використати знання, уміння і навички на практиці; відповідь не чітка і спрощена, є суттєві помилки. Погано оперує основними термінами і поняттями; не достатньо знає методологію дисципліни. Не достатньо аналізує, співставляє та узагальнює матеріал з етнології України. Не завжди може пояснити причинно-наслідкові зв'язки. Не завжди вміє використовувати сучасні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження і оброблення інформації.</p> <p>«2» бали – знання студента незадовільні.</p> <p>У відповіді є суттєві помилки. На належному рівні не вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати матеріал з етнопсихології. Посередньо володіє історичним критичним мисленням, аналізом і синтезом. Не завжди вміє використовувати сучасні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження і оброблення інформації.</p>
<p>Самостійна робота та індивідуальне завдання</p>	<p>Самостійна робота студента є основним видом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Метою самостійної роботи є вдосконалення навичок і вміння працювати з науковою літературою та джерелами.</p> <p>Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем здійснюється у вигляді тестового контролю та підготовки індивідуального проєкту.</p> <p><u>ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ ПРОЕКТУ</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гошівський монастир – пам'ятка духовної культури України. 2. Манявський скит – центр розвитку культури і духовності Прикарпаття.

	<ol style="list-style-type: none"> 3. Погінський монастир Успіння Матері Божої 4. Монастирі давнього Галича. 5. Місця сили в Карпатах. 6. Збручанський культовий центр: комплекс городищ-святилищ в Медоборах 7. Черногірське святилище. 8. Язичницькі святилища ранньосередньовічної доби в Україні. 9. Стільське городище. 10. Бубнищанське святилище. 																								
Умови допуску до підсумкового контролю	Форма і терміни підсумкового контролю визначаються навчальним планом. Студент(-ка) допускається до підсумкового контролю за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» та набору 25 і більше балів.																								
Підсумковий контроль	<p>Форма підсумкового контролю – залік.</p> <p>Для того щоб отримати залік потрібно виконати всі види роботи.</p> <p style="text-align: center;">Розподіл балів, які отримують студенти за курс</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td colspan="5" style="text-align: center;">Поточне оцінювання та самостійна робота</td> <td style="text-align: center;">Сума</td> </tr> <tr> <td colspan="3" style="text-align: center;">Змістовий модуль 1</td> <td colspan="3" style="text-align: center;">Змістовий модуль 2</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Поточне оцінювання Т1-Т3</td> <td style="text-align: center;">Індивідуальне завдання</td> <td style="text-align: center;">Сума</td> <td style="text-align: center;">Поточне оцінювання Т4-Т6</td> <td style="text-align: center;">Контрольна робота</td> <td style="text-align: center;">Сума</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">25</td> <td style="text-align: center;">30</td> <td style="text-align: center;">55</td> <td style="text-align: center;">25</td> <td style="text-align: center;">20</td> <td style="text-align: center;">100</td> </tr> </table>	Поточне оцінювання та самостійна робота					Сума	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Поточне оцінювання Т1-Т3	Індивідуальне завдання	Сума	Поточне оцінювання Т4-Т6	Контрольна робота	Сума	25	30	55	25	20	100
	Поточне оцінювання та самостійна робота					Сума																			
	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2																					
	Поточне оцінювання Т1-Т3	Індивідуальне завдання	Сума	Поточне оцінювання Т4-Т6	Контрольна робота	Сума																			
25	30	55	25	20	100																				
Т1, Т2 ... – теми.																									
7. Політика навчальної дисципліни																									
<p>Письмові роботи:</p> <p>Контрольна тестова робота виконується студентами наостанньому семінарському занятті. У якості індивідуального завдання студент замість індивідуального проекту, може підготувати до друку статтю, тези конференції, присвячені науковим проблемам. Тези чи стаття мають відповідати усім вимогам, містити наукову новизну та належно оформлений бібліографічний апарат.</p> <p>Індивідуальний проєкт (завдання) можна виконати у вигляді підбірки джерел до обраної теми, презентації, відеоролику.</p>																									
<p>Академічна доброчесність:</p> <p>Як викладач, так і студент, повинні дотримуватися «Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та Кодексу честі ПНУ https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/</p> <p>У випадку запозичених робіт, відсутності посилань на використані джерела, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування) викладач виставляє негативну оцінку та пропонує студентові повторно виконати необхідний вид роботи.</p>																									

Відвідування занять:

Відвідування занять та активна участь у роботі семінарів є обов'язковою умовою успішного складання іспиту з курсу. Участь у семінарських заняттях може проходити у таких формах: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії тощо.

Політика курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу запізень на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності на лекції чи семінарському занятті, отримання негативної оцінки або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт – четвер, 15.00 год. – 16.00 год.

Пропущене заняття студент може «відпрацювати» у формі, визначеній викладачем та кафедрою. Як правило «відпрацювання» проходить в усній формі, вирішенні тестових завдань тощо.

Під час занять дозволяється користування мобільним телефоном виключно для навчальних цілей.

Неформальна освіта: Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

1. Берест Р. Давні монастирі Прикарпаття // Археологічні дослідження Львівського університету. Вип. 6. 2003. С. 129-139.
2. Кугутяк М. Середньовічні й новочасні монастирі Карпато-Дністровського регіону: основні проблеми досліджень // Карпати: людина, етнос, цивілізація. № 5. 2014. С. 6-16.
3. Kuĝutjak, Mykola. Kamena svetišta ukrajinskih Karpata / prijevodi s ukrajinskoga. Priredili Jevgenij Paščenko i Tetyana Fuderer. Zagreb : Katedra za ukrajinski jezik i kniževnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 2018. 188 p.
4. Кугутяк М.В. Бубнице. Скельне святилище Великої богині в Карпатах. Івано-Франківськ : Манускрипт-Львів, 2015. 144 с.
5. Кугутяк М.В. Стародавні храми на священних вершинах Косівщини. Косів : Писаний Камінь, 2012. 134 с.
6. Кугутяк М. Скельні святилища Сокільських вершин. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2008. 127 с.
7. Кугутяк М.В. Терношорське скельне святилище в Карпатах. Івано- Франківськ : Лілея-НВ, 2007. 71 с.
8. Старожитності Гуцульщини. Джерела з етнічної історії населення Українських Карпат : каталог пам'яток історії та культури : у 2 т. / ред. кол : М. Волощук, І. Кочкін, М. Кугутяк, П. Сіреджук, Б. Томенчук, Б. Хруслов. Івано-Франківськ : Манускрипт-Львів, 2011. Т. 1 : Сакральна спадщина Гуцульщини. 447 с.

Викладач _____ **Кугутяк М.В.**